

รักประชา ธิสาเวช 2551: ความคาดหวังของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาอาชีพการเกษตรในพื้นที่
ชลประทานฝายลำเซบาย จังหวัดอำนาจเจริญ ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
สาขาวิชาพัฒนาสังคม โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ศาสตราจารย์ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, Ph.D. 169 หน้า

การศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาอาชีพการเกษตร
โดยศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมบางประการ เปรียบเทียบความคาดหวังของเกษตรกรต่อการพัฒนา
อาชีพการเกษตร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมและปัญหา แนวทางปฏิบัติและข้อเสนอแนะ
กลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกรที่อาศัยอยู่หมู่บ้านบริเวณโครงการชลประทานฝายลำเซบาย ตัวอย่าง 240 คน ใช้แบบ
สัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า
t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ คือเพศชายหัวหน้าครัวเรือน อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จบ
การศึกษาระดับภาคบังคับ ไม่มีตำแหน่งทางสังคม อาศัยในหมู่บ้าน 5 ปีขึ้นไปและเคยได้รับการฝึกอบรมความรู้
เรื่องการอาชีพจากพ่อแม่ พื้นที่ทำการเกษตรและถือครอง 11-20 ไร่ แรงงานครัวเรือน 9 คน รายได้อยู่ในช่วง
50,000 – 99,999 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนในรอบปี 10,000-19,999 บาท การลงทุนในการประกอบ
อาชีพ 20,000 บาท และมากที่สุด 40,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร

ความคาดหวังของเกษตรกร ด้านความรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาธุรกิจชุมชนเพื่อการผลิต
การแปรรูปและการตลาด การปรับปรุงพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสนับสนุนความรู้ ข่าวสาร
ข้อมูลและเทคโนโลยี พัฒนาการพยากรณ์ น้ำและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ปัญหา แนวทางปฏิบัติและ
ข้อเสนอแนะเห็นว่ามีปัญหาเรื่องดิน ฝนทิ้งช่วง การใช้น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ยอินทรีย์ แรงงาน ความรู้ในการ
คัดเลือกพันธุ์ ผลผลิตตกต่ำ คุณภาพผลผลิต การตลาด เงินทุนและการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่รัฐ และสถาบัน
เกษตรกรมีบทบาทน้อยในการพัฒนาอาชีพการเกษตร ข้อเสนอแนะคือให้สมาชิกมีส่วนร่วม เสนอความคิดเห็น
ร่วมตัดสินใจ และร่วมทำแผน

ผลทดสอบสมมติฐานพบว่า เกษตรกรที่มีอายุ บริเวณพื้นที่ที่อาศัย ตำแหน่งทางสังคม พื้นที่เกษตร
และการครอบครอง แรงงานครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มที่แตกต่างกันมีความ
คาดหวังต่อการพัฒนาอาชีพที่แตกต่างกัน แต่เกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรม ได้รับเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน
และการแสวงหาแหล่งทุนที่แตกต่างกันจะมีความคาดหวังต่อการพัฒนาอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน

สำหรับการทดสอบสมมติฐานบริเวณพื้นที่ที่อาศัยในเขตชลประทานทั้ง 4 พื้นที่นั้น พบว่า มีความ
แตกต่างในความคาดหวังของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาอาชีพการเกษตรทั้งในภาพรวมและรายด้าน และเมื่อ
ทดสอบหาความแตกต่างรายคู่พบว่าเกษตรกรที่อาศัยอยู่กลางพื้นที่โครงการมีความคาดหวังต่อการพัฒนาอาชีพ
การเกษตรน้อยกว่าพื้นที่ได้ฝายและพื้นที่บริเวณติดกับตัวฝาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05